

บทที่ 5

บทสรุปและเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศในประเศอังกฤษ และนำไปสู่การวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้และแนวทางในการที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาของศาลไทยจะได้นำคำพิพากษาของศาลไทยไปขอให้ศาลอังกฤษบังคับตาม เพื่อก่อให้เกิดการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามตามคำพิพากษาที่มีอยู่ในประเทศอังกฤษ นั้น ปรากฏว่าความเป็นไปได้ในการบังคับตามคำพิพากษาของศาลไทยในประเทศอังกฤษนี้ จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของการที่ประเทศไทยจะต้องยอมรับและยึดถือแนวความคิดเรื่องหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติตอบแทนระหว่างกัน [Reciprocity] ซึ่งเป็นที่เห็นได้ชัดว่าประเทศอังกฤษได้นำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณา เมื่อประเทศอังกฤษจะได้ออมบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ทั้งในการบังคับตามโดยหลักเกณฑ์คอมมอน ลอร์ และในการบังคับตามโดยกฎหมายลายลักษณ์อักษร สำหรับความเป็นไปได้ในการบังคับตามคำพิพากษาของศาลไทยในประเทศอังกฤษ สามารถเกิดขึ้นได้ 2 แนวทาง กล่าวคือ

แนวทางแรก ความเป็นไปได้ในการบังคับตามคำพิพากษาของศาลไทย โดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามคอมมอน ลอร์ ของประเทศอังกฤษ อันเป็นผลมาจากการที่บทบัญญัติตลอดจนแนวความคิดของกฎหมายไทยในปัจจุบัน ได้วางหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามคอมมอน ลอร์ ของประเทศอังกฤษอย่างครบ

ถ้วนแล้ว ซึ่งโดยวิธีการนี้ เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาของศาลไทยสามารถนำคำพิพากษาของศาลไทยไปยื่นฟ้องต่อศาลไฮ คอร์ท แชนคควิน เบนซ์ [The High Court Queen's Bench Division] ณ ประเทศอังกฤษ โดยอาศัยคำพิพากษาของศาลไทยเป็นมูลคดี และดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปในศาลอังกฤษ ภายใต้ The Rules of the Supreme Court ของประเทศอังกฤษเอง โดยคำพิพากษาของศาลไทยที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจะได้นำไปยื่นฟ้องต่อศาลอังกฤษตามหลักเกณฑ์คอมมอน ลอว์ ดังกล่าวจะต้องมีลักษณะที่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ประเทศอังกฤษได้กำหนดไว้ในคอมมอน ลอว์ เพื่อศาลอังกฤษจะได้มีคำพิพากษาบังคับตามคำพิพากษาของศาลไทย และเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาของศาลไทยก็จะสามารถทำการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่มีอยู่ในประเทศอังกฤษได้ตามความประสงค์ต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม จากที่ได้พิจารณาถึงแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาของศาลไทยมาในบทที่ 3 แล้ว พบว่าการดำเนินการนำคำพิพากษาของศาลไทยไปยื่นฟ้อง ณ ประเทศอังกฤษนี้ เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจะต้องดำเนินการด้วยตนเอง โดยหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะ เป็นกระทรวงยุติธรรมหรือกระทรวงการต่างประเทศ ไม่อาจให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาได้

แนวทางที่สอง ความเป็นไปได้ในการบังคับตามคำพิพากษาของศาลไทย โดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามกฎหมายลายลักษณ์อักษรของประเทศอังกฤษ ซึ่งในความเป็นไปได้ตามแนวทางนี้ ยังอาจแยกได้เป็น 2 วิธี กล่าวคือ

- 1) ความเป็นไปได้ด้วยวิธีการอาศัย Foreign Judgments [Reciprocal Enforcement] Act 1933
- 2) ความเป็นไปได้ด้วยการทำความตกลงกับประเทศอังกฤษ เป็นการเฉพาะในรูปของสัญญาทวิภาคี

รายละเอียดดังนี้ คือ

1) ความเป็นไปได้ด้วยวิธีการอาศัย Foreign Judgments [Reciprocal Enforcement] Act 1933 อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่พระราชบัญญัติของประเทศอังกฤษฉบับนี้ ได้เปิดโอกาสให้ประเทศอังกฤษขยายขอบเขตการบังคับใช้ไปยังประเทศใด ๆ เพื่อก่อให้เกิดการบังคับตามคำพิพากษาของทั้งสองฝ่ายได้ ด้วยวิธีการจดทะเบียนคำพิพากษาระหว่างกัน โดยมีเงื่อนไขสำคัญว่า ประเทศนั้นจะต้องได้จัดให้มีการปฏิบัติตอบแทนแก่คำพิพากษาของศาลอังกฤษด้วยการรับจดทะเบียนคำพิพากษาของศาลอังกฤษในประเทศของตน ตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติตอบแทนระหว่างกันที่ประเทศอังกฤษนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานของพระราชบัญญัติปี 1933 นี้ ซึ่งจากการที่ได้พิจารณาถึงแนวความคิดเรื่องหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติตอบแทนระหว่างกันในประเทศไทยแล้ว พบว่าเท่าที่ปรากฏกรณีศาลไทยพิจารณาเรื่องการบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศนั้น เพิ่งเคยเกิดขึ้นเพียงคดีเดียว อีกทั้งในคำวินิจฉัยของศาลในคดีดังกล่าว เป็นที่เห็นได้ชัดว่าหลักเกณฑ์ที่ศาลฎีกาของไทยนำมาใช้ประกอบในการพิจารณา คือหลักอรรถาศัยไมตรีระหว่างประเทศเพียงอย่างเดียว แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหลักอรรถาศัยไมตรีระหว่างประเทศนั้น นับได้ว่ามีความลุ่มพวนอย่างใกล้ชิดและเป็นรากฐานของแนวความคิดเรื่องหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติตอบแทนระหว่างกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า เมื่อศาลไทยได้เคยยอมรับหลักอรรถาศัยไมตรีระหว่างประเทศซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นขั้นตอนแรกสำหรับการยอมรับบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศแล้ว ในอนาคต เมื่อมีความจำเป็นประเทศไทยควรที่จะต้องยอมรับและยึดถือหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติตอบแทนระหว่างกันต่อไป

ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ประเด็นเรื่องความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องยอมรับแนวความคิดเรื่องหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติตอบแทนระหว่างกันดังกล่าว เป็น

สิ่งสำคัญในความเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะได้ทำความตกลงกับประเทศอังกฤษ เนื่องจาก นอกเหนือจากแนวความคิดดังกล่าวแล้ว บรรดาหลักเกณฑ์และวิธีการ ตลอดจนข้อจำกัด ที่ประเทศอังกฤษได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติปี 1933 นั้น ปรากฏว่ามีความคล้ายคลึงกับหลักเกณฑ์ที่ประเทศอังกฤษกำหนดไว้ในคอมมอน ลอร์ เป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น การที่ประเทศไทยจะได้ทำความตกลงกับประเทศอังกฤษ เพื่อขอให้ประเทศอังกฤษขยายขอบเขตการบังคับใช้พระราชบัญญัติปี 1933 นี้มา ใช้กับประเทศไทย ย่อมจะส่งผลในทางที่เป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา ของศาลไทยเป็นอย่างมาก กล่าวคือ แทนที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาผู้ประสงค์จะ ทำการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลไทยแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ที่มีอยู่ในประเทศอังกฤษ จะต้องทำการฟ้องคดีต่อศาลอังกฤษโดยอาศัยคำพิพากษา เป็นมูลคดี ตามที่หลักเกณฑ์คอมมอน ลอร์ ของประเทศอังกฤษเปิดโอกาสให้ เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาของศาลไทยย่อมจะสามารถทำการบังคับคดีแก่ทรัพย์สิน ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่มีอยู่ในประเทศอังกฤษได้สะดวกขึ้น อีกทั้งยังจะ ทำให้มีการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้รวดเร็วขึ้น โดย เพียงแต่นำคำพิพากษาของศาลไทยไปยื่นขอจดทะเบียนต่อศาลอังกฤษตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของพระราชบัญญัติฉบับนี้เท่านั้น

2) ความเป็นไปได้ด้วยการทำความตกลงกับประเทศอังกฤษเป็น การเฉพาะในรูปของสัญญาทวิภาคี จากการพิจารณากฎหมายลายลักษณ์อักษร ฉบับอื่น ๆ ของประเทศอังกฤษ นอกเหนือจากพระราชบัญญัติปี 1933 ดังกล่าว ข้างต้น ซึ่งประเทศอังกฤษได้กำหนดหลักเกณฑ์ และข้อจำกัดในการบังคับตาม คำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่พอจะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ด้วยกัน คือ ระหว่างประเทศอังกฤษกับกลุ่มประเทศในประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ระหว่าง ประเทศอังกฤษกับประเทศในเครือจักรภพ และระหว่างประเทศอังกฤษกับ ประเทศในอาเซียน ปรากฏว่านอกจากหลักเกณฑ์และข้อจำกัดในกฎหมาย

แต่ละฉบับจะมีความคล้ายคลึงกันเองเป็นส่วนใหญ่แล้ว หลักเกณฑ์และข้อจำกัด ในกฎหมายแต่ละฉบับยังคล้ายคลึงกับหลักเกณฑ์ตามคอมมอน ลอว์ ที่ประเทศ อังกฤษกำหนดไว้อีกด้วย ดังนี้ ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ในอนาคต หากประเทศไทยจะทำความตกลงกับประเทศอังกฤษเพื่อก่อให้เกิดสัญญาทวิภาคีระหว่าง ประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ ในเรื่องการบังคับตามคำพิพากษาระหว่างกัน นั้น นอกเหนือจากการยอมรับและยึดถือหลักเกณฑ์พื้นฐานเรื่องถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติ ตอบทนระหว่างกันแล้ว หลักเกณฑ์หรือข้อจำกัดประการอื่น ๆ ในความตกลง ที่อาจจะเกิดขึ้น จึงน่าจะยังคงมีขอบเขตที่คล้ายคลึงกับหลักเกณฑ์ตามคอมมอน ลอว์ ซึ่งประเทศอังกฤษเองก็ได้นำมาปรับใช้โดยตราเป็นกฎหมายลายลักษณ์ อักษร และใช้บังคับระหว่างประเทศของตนกับประเทศอื่น ๆ นั้นเอง กล่าวคือ คำพิพากษาที่จะนำมาร้องขอให้จดทะเบียนนั้น จะต้องเป็นคำพิพากษาที่เกี่ยวกับ หนี้เงิน ของศาลที่มีอำนาจศาลในการพิจารณาและพิพากษาคดีนั้น และจะต้อง เสร็จเด็ดขาดและถึงที่สุดแล้ว โดยกำหนดข้อจำกัดในการรับจดทะเบียน คำพิพากษาหรือเหตุที่จะทำให้ต้องมีการเพิกถอนคำสั่งรับจดทะเบียนคำพิพากษา ไว้ด้วย อันได้แก่ กรณีที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้คำพิพากษานั้นมาโดยการฉ้อฉล คำพิพากษานั้นขัดแย้งกับหลักความยุติธรรม และหลักความสงบเรียบร้อยของ ประเทศที่จะรับจดทะเบียน อนึ่ง เนื่องจากได้พิจารณาถึงหลักเกณฑ์เรื่องการ ใช้ดุลยพินิจในการรับจดทะเบียนคำพิพากษาแล้ว พบว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวน่าจะ ก่อให้เกิดความยุติธรรมในการบังคับตามคำพิพากษาระหว่างกัน ดังนั้น ในการ เจริญทำความตกลงระหว่างกัน จึงควรจะได้มีการพิจารณาถึงหลักเกณฑ์เรื่อง การใช้ดุลยพินิจเพิ่มเติมขึ้น นอกเหนือจากหลักเกณฑ์ตามคอมมอน ลอว์ ด้วย

5.2 ข้อเสนอนานะ

แม้ว่าผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ดังกล่าวมาทั้งหมด จะพบความ เป็นไปได้อย่างมากที่คำพิพากษาของศาลไทยจะสามารถก่อให้เกิดการบังคับคดี

แก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่มีอยู่ในประเทศอังกฤษ ด้วยวิธีการนำคำพิพากษาของศาลไทยไปฟ้องต่อศาลอังกฤษ โดยอาศัยคำพิพากษาเป็นมูลคดี และด้วยวิธีการนำคำพิพากษาของศาลไทยไปขอจดทะเบียนต่อศาลอังกฤษ และประเทศไทยยอมบังคับตามคำพิพากษาของศาลอังกฤษเป็นการตอบแทน แต่จากที่ได้ศึกษามาแล้วว่า ในสภาพการณ์ปัจจุบัน ประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่จะได้นำมารองรับในการบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ เมื่อประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตอบแทนแก่ประเทศอังกฤษ ตามหลักถ้อยที่ถ้อย ปฏิบัติตอบแทนระหว่างกัน ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่า สำหรับปัญหานี้ น่าจะสามารถ นำแนวทางในการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศใน พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2530 ที่ได้กล่าวรายละเอียดมาแล้วใน บทที่ 4 ข้างต้น มาปรับใช้ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผลจากการพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ เงื่อนไขตลอดจนวิธีการของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่า โดยสรุปแล้ว หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อให้ศาลไทยบังคับตามคำชี้ขาดของ อนุญาโตตุลาการต่างประเทศนั้น แทบจะไม่แตกต่างกับหลักเกณฑ์สำหรับการ บังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่นานาอารยประเทศต่างถือปฏิบัติ กันอยู่ในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ ผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้มีอำนาจฝ่าย บริหารที่จะเจรจาทำความตกลงกับประเทศอังกฤษ หรือฝ่ายนิติบัญญัติที่จะตรา หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในเรื่องนี้ ควรจะได้รับการประสานงานกันเพื่อให้ประเทศ ไทยได้ทำความตกลงกับประเทศอังกฤษต่อไป และทำให้เกิดความร่วมมือใน การบังคับตามคำพิพากษาระหว่างคำพิพากษาของศาลไทยกับคำพิพากษาของ ศาลอังกฤษ ซึ่งจะก่อให้เกิดการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ที่มีอยู่ในประเทศอังกฤษได้ อันจะเป็นการคุ้มครองผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ ตามคำพิพากษาของศาลไทยในการที่จะได้รับชำระหนี้ตามคำพิพากษา ด้วยทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่ไม่ต้องจำกัดอยู่แต่เพียงทรัพย์สินเท่าที่มีอยู่ใน ประเทศไทย ดังสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีข้อพึงตระหนักว่า ขอบเขตของการศึกษาและวิจัยนี้ เป็นเพียงการพิจารณาและวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการบังคับตามคำพิพากษาของศาลไทยในประเทศอังกฤษเท่านั้น ส่วนการที่ประเทศไทยจะทำได้ความตกลงกับประเทศอังกฤษในเรื่องนี้หรือไม่ อย่างไร ผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องย่อมต้องพิจารณาถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในเรื่องของประโยชน์ ส่วนได้ส่วนเสีย และความจำเป็นสำหรับประเทศไทย ความพร้อมและความสามารถในทุก ๆ ด้านของผู้ที่เกี่ยวข้องในการที่ศาลไทยจะต้องยอมรับบังคับตามคำพิพากษาของศาลอังกฤษเป็นการตอบแทน ตามที่ประเทศอังกฤษกำหนดไว้ในหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติตอบแทนระหว่างกัน ตลอดจนการตราหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบคอบและละเอียดถี่ถ้วนต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย